

ST. — NO. 1659.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 28. JUNIJA (June 28) 1939

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXIV.

Velika Britanija v nevarnosti za svoje carstvo

VZAJEMNO DELOVANJE TREH AGRESIVNIH VELESIL. — ANGLEŠKI IMPERIALIZEM NA KITAJSKEM V PONIŽANJU. — SOVJETI ZAVLAČUJEJO BARANTANJE ZA ZVEZO

Se nikoli ni bila ponosna Velika Britanija v tolikšni negotovosti in v stikah, kakor sedaj. Tri velesile vzajemno pritiskajo na njeno. Nemčija jo drži v napetosti v Evropi, Italija na Sredozemskem morju in Japonska v Aziji.

Usodna pomota

Anglija s premierjem Chamberlainom na čelu si je na vse načine prizadevala potolažiti Hitlerja. Ponujala mu je ugodno trgovsko pogodbo, posojila, koncesije v kolonijah in nagnila mu je celo na povrnitev kolonij, če se obvezuje sodelovati z Anglijo namesto jo držati v napetosti oboroževalne tekme. Chamberlain je šel dvakrat osebno k Hitlerju. Posledica njegovih obiskov je bil monakovski pakt, ki je bil uvod k izbrisjanju čehoslovaške republike z zemljevidova.

Nepotolažen diktator

Hitler je dosegel na čehoslovaškem brez vojne kar je želel. Ampak Angliji ni izkazal hvaljenosti za njeno pomoč. Rohnel je dalje in Londonu je postal jača, da je fizerjev cilj zrušiti stari, mogočni imperij Velike Britanije.

Monakovski mir Anglije ni potegnil iz negotovosti. Vladá je uvidela, da bo nemški diktator nadaljeval z eksapadami. Treba ga je torej omrežiti, ali pa mu razbiti zvezo.

Flirtanje z Mussolinijem

Dobro, ee mi je nemogoče kupiti Hitlerja, bom morda uspel pri Mussoliniju, si je mislil Chamberlain ter posiljal v Rim svoje poslanice. Duceju so dopovedovali, da je Anglija pripravljena skleniti z njim pogodbo, od katere bi imele koristi obe deželi. Anglija ji je

(Nadaljevanje na 5. strani.)

TOWNSENDOVA ORGANIZACIJA ZA KAZNOVANJE KONGRESNIKOV

Konec junija se je vršila v Indianapolisu konvencija Townsendove organizacije, katere se je udeležilo okrog 10,000 ljudi iz vseh krajev Zed. držav. Delegatom se je zlahka čitalo na obrazu, da so pripravljeni še v naprej slediti svojemu voditelju dr. Townsendu, ki pravi, da jih bo izvojeval dvesto dolarjev mesečne pokojnine.

Dr. Townsend in drugi so zelo miliati po kongresnikih, ki so nedavno zavrgli predlog za 50 dolarske mesečne pokojnine, dočim o dvesto dolarski še slišati niso hoteli, čeprav so mnogi v lanski volini kampanji Townsendovo gibanje častno obljubili, da bodo v kongresu predložili Townsendov penzijski načrt čim bo sklican. Zdaj pa so obljube snedli, kot je običaj med politiki demokratike in republikanske stranke.

Townsendovo gibanje je bilo že parkrat v razkolu. Tudi zdaj so nasprotja v njemu. Razkol neguje neki Harvey J. Smith iz Kentuckyja, ki organizira sklicanje dualne konvencije v Clevelandu. Velika večina delegatov v Indianapolisu je Townsendu zagotovila, da ostane na njegovi strani.

Dekleta na Slovaškem naj

delajo, se omože, rode otroke in garajo. Tako meni slovaška vlada, ki je odredila, da se naj dekletom ne dovoli pohajati v višje šole in na univerzo v Bratislavu. To prednost naj bi imela v bodoče samo hčere iz "boljše družbe".

Hitler straši z manevri svoje armade zdaj Francijo, zdaj

in voditelji. To je edini vzrok, da v tej deželi nimamo resničnega delavskega gibanja, kot ga imajo na primer v Franciji in v drugih demokratičnih deželah v Evropi.

Socialistični voditelji Debs, Maurer, Hillquit, Berger, London, Vladek, Oneal itd. so bili resljivi in vedeli da je treba ljudi učiti in organizirati, zato je bilo njihovo delo uspešno. V sedanji krizi so prišli na njihova mesta drugi in hoteli z bombastičnimi deklaracijami skoraj naprej. Ni šlo. Gibanje, ki ga zastopajo, je celo padlo daleč nazaj. Zdaj tareno, da je delavstvo v Evropi krivo za to, da so razmere na svetu krivljenje vlad, s socialističnim programom, ali pa ga bo zajel fašizem.

V krizah mnogi takozvani "radikalci" obupavajo nad samim seboj, posebno če tisto, kar oni zastopajo in propagirajo, zasečajo kaka "nova" gibanja.

Novi pokreti ni, nego se jih v krizah, kakršne so zdaj po svetu, le stare obnavlja z novimi gesli.

Kjer je delavstvo politično in ekonomsko zrelo za samostojno delo, taka gibanja tudi v krizah ne morejo uspeti. To dokazujejo neuspehi in nazadovanja fašističnih gibanj v mnogih evropskih deželah.

V Zed. državah se delavstvo za samostojno politično in ekonomsko akcijo še uči, enako tudi njegovi takozvani učitelji

treba začeti "nekaj novega". Realisti ne delajo tega. Socialistični program je dober tak kot je. Enako staro socialistično, v delu preiskušena organizatorična taktika. Socialistični minimalni program, ali vsaj posamezne točke tega programa, so gonilna sila pokretu, ki ga predsednik Roosevelt označuje za "new deal".

Naloži socialistov bi bila torek iti med delavsko maso, kar so šli prej omenjeni in drugi pionirji in jo ne samo organizirali nego učili. Debs ni nikoli miloval ljudi, nego jim je na vsakem shodu tolmačil, da so razmere na svetu krivljenje vlad, s socialističnim programom, ali pa ga bo zajel fašizem.

Izlet priateljev "Proletarca"

V torem 4. julija prirede izlet h Keglu v Willow Springs članici kluba it. 1 ter drugi priatelji Proletarca. Prične se opoldne. Podrobnosti so v dopisu in oglašu.

Akcija za Slovenski muzej

Erazem Gorske iz Cleveland-a v pismu z dne 24. junija naznanja, da je občni zbor delničarjev Slovenskega narodnega doma (St. Clair Ave.) že mesece januarja t. l. sprejel resolucion za ustanovitev slovenskega narodnega muzeja. Ta sklep je bil poslan v objavo še sedaj. Svoje prostore bo imel v SND. Odbor zbira v ta namen vse, kar je primerno v ta namen, na primer programne knjizice, regalije, pravila, letnike časopisov, knjige itd. Muzej bo upravljal prosvetni klub SND.

Resnica pride vselej na dan

V času civilne vojne v Španiji se je iznenadila dogodilo, da so začele podmornice na debele potapljal trgovske parnike, ki so vozili potrebščine v lojistična pristanišča. Anglija je skupno s Francijo uvedla vsled tege v Sredozemskem morju "policjsko službo", da varuje trgovski promet pred napadalci. Na sodelovanje sta bili povabljeni tudi Italija in Nemčija. Napadi so prenehali. Nihče ni hotel prevzeti krivdu za prirastvo. V Rimu in Berlinu so z zgrajenjem zavračali sumnjenja, da so napadalke nemške in italijanske podmornice. Danes so sami odprt roznavajo in se tudi ponašajo s tem tovajstvom.

Turisti brez denarja

Italijanska vlada je izdala odlok, da ne smejo italijanski turisti, ki so namenjeni v Zed. države, Anglijo ali v Francijo, vzet s sabo več kot 1000 lir (približno \$50). Prej so smeli vzet 2500 lir (\$125). Za italijanske turiste, ki potujejo v Nemčijo, Španijo, Švico, Jugoslavijo, Ogrsko itd. pa velja še zmerom staro določba. Kaj, če Italiji slično odgovorite Zed. države kajti turisti iz Amerike v Italiji največ zapravijo.

Posužuje posebno kompanijskih unij, ki se zdaj vsled začnov skrivajo pod označbo "neodvisnih" unij.

Zed. države bodo izvozile v Anglijo 600,000 bal bombaža v zameno za 175 milijonov funtov kavčuka. Obe vlasti bosta držali to izmenjano blago v zalogi samo za vojne potrebe.

INDUSTRIJALCI ZAHTEVAJO POSTAVO ZA ZABRANITEV "ZAPRTE" DELAVNICE

UDARCI NA TAKTIKO UNIJ V STAVKAH. — PIKETIRANJE OMEJEVANO. — ZA ODPRAVO PRISILNEGO KOLEKTANJA ASEMENTA ZA UNIJE OD STRANI KOMPANIJ

Unije — in to vse unije, ne vedali "zaprto" delavnico. Ta pomeni da ko družba unijo prizna, morajo postati njeni člani vsi uposlenici podjetja in marsikje ima samo unija pravico najeti delavce. Družba ali ravnatelji ji je sporoč, koliko delavcev rabijo, in najemanje pa izvrši urad unije, ki je priznana v dotednem podjetju. Temu bi se radi delodajalcii izognili in se marsikje že uspeli.

"Ustavne" pravice

Pravijo, da zahtevajo zase edino le ustavno pravico, da najamejo kogar sami hočejo na podlagi sposobnosti, neglede če pričupa v kako unijo ali ne, in enako hočejo pravico tudi odstaviti kogar oni hočejo, dokim unije uveljavljajo pravilo, da se delavce, kadar jih družba ne rabi vseh, odslavljajo po redu uposlitve, ali pa da se delo razdeli tako, da ostanejo vsi v podjetju.

Izgleda, da bodo s svojo zahteveto za odpravo zaprte delavnice v splošnem uspeli, ako se unije ne pobotoj med seboj in se strnejo v složno enoto. Mnogi predstavniki družb pred komisijami zakonodajajo argumentirajo, da niso proti unijam, ampak vsaka najzastopa samo tiste delavce, ki jih hočejo pravstvo. Te vrste piketiranja posebno škodujejo trgovinam, restavracijam in sličnim firmam, ker mimoidoči misijo, da njihni delavci res stavkajo, sprejemljajo ravnatelji. Kaj, če morajo unije po novih delbah skrbeti, da so piketi nemno stavkujoči uslužbenici dotedne tvrdke, jim je boj otežkoen, ker se v neunijskih podvezjih mnogi delavci nočejo pokazati na piketni liniji. Boje se, da jih bi videli bossi in špioni, pa jih družba po morebitnem neuspešnem stvari ne bi hotela več nazaj. To se je premognim vsled aktivnosti za unijo že dogodilo. Doseglj so unije lahko v takih slučajih pošiljate na piketno linijo kogarkoli, če je kdaj delal v dotednem podjetju ali ne.

Bor proti "zaprto" delavnici

Zveza industrialcev in drugih delodajalcev si zelo prizadeva uriniti v posameznih legislaturah in končno v zveznem kongresu zakone ki bi prepoplavili pravilno zakonodajanje organiziranih delavcev. V zveznem zakonodajaju je bila v prvih tri letih predlagana predloga za odstop iz S. P. Boj proti "zaprto" delavnici

Zveza industrialcev in drugih delodajalcev si zelo prizadeva uriniti v posameznih legislaturah in končno v zveznem kongresu zakone ki bi prepoplavili pravilno zakonodajanje organiziranih delavcev. (Nadaljevanje na 3. strani.)

V tej in prihodnji številki

Ena najvažnejših političnih bitk v tej deželi se vrati okrog vprašanja nevtralnosti. Članek o njemu je na drugi strani.

Citatje v tej številki poročilo o konferenci in sklepov socialističnega ženstva v Jugoslaviji. Dalje o konferenci italijanske socialiste federacije, ki je bila sklicana za predloga za odstop iz S. P.

Kdo je vzrok nazadovanju organiziranega socijalista v Zed. državah? Članek o tem je na prvi strani. Dalje se v tej številki dopisi k razpravi o bodočnosti JSZ.

V potopisu "Preko Atlantika" je v tej številki poglavje o kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu na Dolnjem Savinji.

Članek o silnih pritiskih na šibčo se Veliko Britanijo je na prvi strani.

V prihodnji bo poročilo o gonji Coughlinovih in drugih fašistov v New Yorku proti radikalcem in židom.

Poleg teh je v tej številki mnogo drugih dopisov in člankov, ki so vredni, da jih citate.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNIŠINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka
popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Vprašanje nevtralnosti

Kaj naj store Zed. države v slučaju, da izbruhne vojna v Evropi? Ali med Rusijo in Japonsko? Ali med Japonsko, Nemčijo in Italijo na eni strani in med Anglico, Francijo in Rusijo na drugi? Ali v vojni zaradi Poljske, katero bi branile Francija, Anglia in Rusija proti nemški invaziji? Ali v vojni za posest Sredozemskega morja?

Za marsikoga je odgovor čisto enostaven. "Držimo se proč od vojne, pa bo dobro." Tako smo misili tudi v času svetovne vojne. Danes imamo gibanje, ki se v splošnem naziva "Keep America Out of War". Takrat pa je ljudstvo izvolilo predsednika na podlagi gesla "He Kept Us Out of War". Kmalu nato smo bili v vojni.

Pridobili nismo ničesar razen precej tisoč grobov in ogromnih dolg, s katerim smo si za svoj denar kupili umetno prospireto, kateri je sledil polom. Zanjo bomo še dolgo plačevali.

Čemu znova iti v vojno? Pametno vprašanje. Neumno bi bilo, ako nam nihče nič noče.

V resnicici je situacija drugačna. Amerika je v vojni — čeprav ne z orožjem — ves čas v vseh vojnah, kar jih je bilo po "zadnjih" svetovnih vojnah, v vsaki na svoj poseben način.

Ker nočemo vojne, se pečamo z vprašanjem, kako jo preprečiti. Namreč vojno z orožjem. "Bodimo nevtralni." Tako je kongres sprejal zakon o nevtralnosti, ki pa je v praksi bil vse kaj drugega kakor nevtralnost. Ne v slučaju Etiopije, ne v sedanji dolgotrajni japonski vojni na Kitajskem, ne v Španiji, ni ta zakon bil to za kar ga označuje pomen besede "nevtralnost".

Kajti nevtralnosti ni.

Ako se dva pretepati, ako ropat nekoga napade, ako nekdo posiljuje brezmočno žensko, ti pa stojis zraven in se noče umešavati, si teoretično nevtralen. Tebe se bo ne tiče, zločini ni tvoja zadeva, kajti edina tvoja briga je, da pazi nase in svojo varnost. To je ameriška nevtralnost, kakor jo razumejo pristaši takozvane izolacije. Stojiš zraven in vidiš, obsojaš zločine in posilstva, ampak vse to smatraš kakor za preprič med dvema zakoncema, ki se pretepati, pa si misliš, njuna stvar je to, in če bi se umešal, bi končno oba po meni udarila. To se dogaja. Ampak vprašanje nevtralnosti v današnjem položaju ima vendarle večji pomen.

Zed. države se silovito oborožujejo. Enako vse druge države, kolikor katera pač zmore. Oboroževanje ne pomeni pripravljanje na nevtralnost — pa če je to še tako naglašano, nego pripravljanje na vojno. Zed. države leta 1914 nanjo niso bile pripravljene. Niti ne takrat, ko so jo napovedale. Danes SO in še veliko bolj bodo čez leto ali dve.

V tem listu je bilo že neštetokrat povdarjano, da je vojna blaznost. Tako misli skoroda velika večina prebivalstva vsake dežele, namreč v kolikor je sploh SPOSOBNO MISLITI.

Cisto lahko se pridružujemo vsakemu, ki kliče v boj proti vojni.

Ampak — in to je treba povdariti — važnejši je boj za odpravo VZROKOV, ki PORAJAJO vojne.

Vzrok je sistem kakršen je. Na eni strani so "site" države, ki ne iščijo vojne, jo ne provocirajo, so bile nanjo celo več ali manj NEpripravljene, a danes so spet v silovitem oboroževanju zanjo. Na drugi strani so države, ki smatrajo, da je polje zrelo za njihovo žetev: te so Italija, Nemčija in Japonska.

Ce je jim ne daš zlepka kar hočeo, vzamejo siloma. Predlog za mednarodno ekonomsko konferenco, ki naj reši ali vsaj skuša rešiti vprašanje kolonij, sirovin itd. odklanjajo. Upravljeno kritizirajo "site" države (Anglico, Francijo, Rusijo in Zed. države), nočejo pa se z lepa pobotati z njimi, nego jih drže v napetosti oboroževanja, kar uničuje gospodarsko prav vse dežele, male in velike.

V tem položaju je nevtralnost nemogoča. In je sploh ni. Če mirno gledaš, kako tolovaj pogazi tvojega soseda, nisi nevtralen, nego neposredno tolovaj pomočnik. Kajti zmagal je vsled tvoje nevtralnosti.

Mar se naj torej navdušimo za vojno?

Nikakor ne! Z njem ne bo nihče ničesar pridobil, niti zmagovalci ne, premaganci pa bi trpeli kakor morajo trpeti po vsaki vojni.

Ampak če uvidiš, da morda lahko pomagaš s svojo prisostvo kombinaciji, katera noče vojne, nego provokatorje praviti k pameti ali jih vsaj ostrasti s svojo premočjo, in jih s tem ljudstvu njihovih dežel pokazati za take kot so, ne bi to bila kršitev nevtralnosti, nego poteka za mir, kakršna je v obstoječih razmerah MOGOCA.

Kadar si med samimi roparji, ki se med seboj tepejo edino zaradi plena, je čisto pravilno, da se umakneš in si nevtralen. Ampak kadar se gre za svobodo ali za povečanje izkorisčanja milijonov in milijonov ljudi, za odvzem človečanskih pravic, za manje persekcije vseh, ki verujejo v socialno pravčnost, tedaj moraš vendarle biti še kaj drugega kakor po same "nevtralen" in gojiti pobožno željo, da bi krogije vsaj tebe ne zadele.

Zaveznički in sovražniki

Ce si zaveden delavec, skušaj pomagati svojemu pokretu. Tisti, ki mu pod masko razredne zavednosti ali radikalizma skušajo škoditi, so zaveznički sovražniki delavnega ljudstva. Kajti vsakega se spozna po njegovih delih, ne po njegovih besedah.

SLAVNOSTNO SPREJETI "ZMAGOVALCI"

PISMO IZ CLEVELANDNA

Piše IVAN JONTEZ

Borba za obstanek. — Na milijone ljudi je danes v Ameriki, ki pred desetimi leti niso razumeli tega kratkega stavka; danes, ko jih tepeva revščina in skrb, pa koleno tisto uro, ko se bili v te prisiljeni; danes, ko morajo prosjačiti za čezdale pičljivi relinski kruh ali za borni zaslužek pri W. P. A., do katerega je v premnogih slučajih težje priši kot kameli napraviti sprechod skozi šivankino uho.

Nu, človek bi si mislil, zdaj e bodo vendar nekaj naučili in vsaj napol izpregleddali. Ej, da bi bilo tako! Ko bi ne bil človek edino živo bitje, ki je pravljeno, stradati pri obloženi mihi... Zivali, o katerih so nam v šoli pravili, da nimajo razuma kakor ga ima "krona stvarstva", si znajo in si pomagajo v tej borbi; človek si pa ne zna in tudi noče pomagati, čeprav bi si lahko. "Krona stvarstva"! Kolikšna ironija je v tem nazivu, s katerim je človek ničemur počastil samega sebe.

Nu, človek bi si mislil, zdaj e bodo vendar nekaj naučili in vsaj napol izpregleddali. Ej, da bi bilo tako! Ko bi ne bil človek edino živo bitje, ki je pravljeno, stradati pri obloženi mihi... Zivali, o katerih so nam v šoli pravili, da nimajo razuma kakor ga ima "krona stvarstva", si znajo in si pomagajo v tej borbi; človek si pa ne zna in tudi noče pomagati, čeprav bi si lahko. "Krona stvarstva"! Kolikšna ironija je v tem nazivu, s katerim je človek ničemur počastil samega sebe.

Gornjim slične misli se mivsilujejo, ko postavam v uradnik W. P. A. in drugimi vred prosjačim za skromen zaslужek. Tam stojiš in čakaš, mimo tebe se pa pomiče nepretrgan procesija prisilcev: eni noter, drugi ven: prvi s poniznim upanjem v očeh, drugi temnih obrazov, na katerih je z debelimi črkami zapisano, da so v borbi za obstanek pravkar doživel nov poraz. Toda protesti niso zapisani na njih; glave so jih sklonjene.

Sem pa tja se primeri izjema. Tako so oni dan nekemu postaranemu možu popustili živci, pa je na ves glas protestiral proti predlogu zavlačevanju. Kaj je dosegel? Prišel je stražnik, ga prikel za ramo ter ga odvedel ven.

Urad, kjer se sprejemajo prošnje za delo pri W. P. A., je pod nadzorstvom mestne uprave; na njegovih tiskovinah se blesti tudi ime župana, republikanca Burtona. Morda bi to lahko marsikaj pojasmnilo... Vesekakor je pri tem toliko čakanja, potov, zaprek in zavlačevanja, kakor bi šlo za službo, ki nosi najmanj tisoč dolarjev na mesec. Na prosilca to ne vpliva dobro in "new deal" v njegovih očeh ne pridobi.

Ko sem se pred kratkim vratal razočaran in jezen na vesvet iz mesta, kjer sem zapravil tri ure v omenjenem uradu, ne da bi prišel za en milimeter bližje svojemu cilju, sem srečal prijatelja, ki je jasno navdušen za "new deal" in v njem učinkovito zdravilo proti našim ekonomskim in socialnim bolzini. "Kako kaj?" me je poberal. "Že delaš pri W. P. A.? Imenitna stvar, mar ne?"

Jaz sem ga razdraženo pogledal. "Lahko tebi, ki teh 'imenitnih' ustanov ne potrebuješ! Tudi jaz bi se morda navduševal za nje, ako bi imel dobro službo kakor jo imaš ti... Tako pa... Ej, fant, tudi ti bi drugega gledal na stvar, če bi bil prisiljen, iskati delo pri W. P. A., ali prosjačiti za pičli relif... Tam ti birokrati kmeta izbjegijo iz glave vero v učinkovitost 'new-dealskih' reform. Pa kaj bi ti pravil; saj ne moreš te razumeti, dokler sam ne začnes trkat na njihova vrata..."

Ker že pišem o teh stvareh, naj omenim še nekega našega urednika, ki zelo radi poučarja potrebo po optimizmu: na vse je treba gledati skozi rožnata očala. In tako je mož pred kratkim zapisal, da mi v Ameriki prav za prav nimamo vzdružiti s kampanjo za demokracijo, ki je nič druga kot socializem. Edino to more oteti sve' barbarizma, krize in vojne.

Prepričane, da je emancipacija žensk mogoča le v demokraciji brezrazredne družbe, bodo nadaljevale s kampanjo za demokracijo, ki je nič druga kot socializem. Edino to more oteti sve' barbarizma, krize in vojne.

Tisti, ki imajo avte, so pravščni, da naj povabijo s sabo, če imajo dovolj prostora, tudi prijatelje. S tem jim bomo pravili do vedenja, da kateri so vstopnici pravijo, da če je vstopnik v tistih dnevnih razmerah MOGOCA.

Imeli bomo tudi poseben avto bus, ki bo vozil na piknik v park. Vozni red je sledeči:

V torek 4. julija piknik "Proletarca"

Chicago, III. — Pri Keglu v Willow Springsu bo v torek 4. juliju vse živo, ne samo zato, ker bo tega dne praznik ameriške neodvisnosti, ampak ker se tam zberemo na pikniku klubu št. 1 v Proletarcu.

Pravljenci vstopnica pravijo, da će pridejo vsi, katerim so vstopnici že prodali, bo imel ta piknik res obilen poset.

Tisti, ki imajo avte, so pravščni, da naj povabijo s sabo, če imajo dovolj prostora, tudi prijatelje. S tem jim bomo pravili do vedenja, da če je vstopnik v tistih dnevnih razmerah MOGOCA.

Imeli bomo tudi poseben avto bus, ki bo vozil na piknik v park. Vozni red je sledeči:

Od Ivanške, Cermak Rd. in Wood St. prvi ob 12:30 in drugi ob 2:30.

Slov. del. center, S. Lawndale in W. 23rd St., prvi ob 12:45 in drugi ob 2:45.

Cermak Rd. in Austin Blvd.,

PISMO IZ CLEVELANDNA

Piše IVAN JONTEZ

Borba za obstanek. — Na milijone ljudi je danes v Ameriki, ki pred desetimi leti niso razumeli tega kratkega stavka; danes, ko jih tepeva revščina in skrb, pa koleno tisto uro, ko se bili v te prisiljeni; danes, ko morajo prosjačiti za čezdale pičljivi relinski kruh ali za borni zaslužek pri W. P. A., do katerega je v premnogih slučajih težje priši kot kameli napraviti sprechod skozi šivankino uho.

Nu, človek bi si mislil, zdaj e bodo vendar nekaj naučili in vsaj napol izpregleddali. Ej, da bi bilo tako! Ko bi ne bil človek edino živo bitje, ki je pravljeno, stradati pri obloženi mihi... Zivali, o katerih so nam v šoli pravili, da nimajo razuma kakor ga ima "krona stvarstva", si znajo in si pomagajo v tej borbi; človek si pa ne zna in tudi noče pomagati, čeprav bi si lahko. "Krona stvarstva"! Kolikšna ironija je v tem nazivu, s katerim je človek ničemur počastil samega sebe.

Nu, človek bi si mislil, zdaj e bodo vendar nekaj naučili in vsaj napol izpregleddali. Ej, da bi bilo tako! Ko bi ne bil človek edino živo bitje, ki je pravljeno, stradati pri obloženi mihi... Zivali, o katerih so nam v šoli pravili, da nimajo razuma kakor ga ima "krona stvarstva", si znajo in si pomagajo v tej borbi; človek si pa ne zna in tudi noče pomagati, čeprav bi si lahko. "Krona stvarstva"! Kolikšna ironija je v tem nazivu, s katerim je človek ničemur počastil samega sebe.

Nu, človek bi si mislil, zdaj e bodo vendar nekaj naučili in vsaj napol izpregleddali. Ej, da bi bilo tako! Ko bi ne bil človek edino živo bitje, ki je pravljeno, stradati pri obloženi mihi... Zivali, o katerih so nam v šoli pravili, da nimajo razuma kakor ga ima "krona stvarstva", si znajo in si pomagajo v tej borbi; človek si pa ne zna in tudi noče pomagati, čeprav bi si lahko. "Krona stvarstva"! Kolikšna ironija je v tem nazivu, s katerim je človek ničemur počastil samega sebe.

Nu, človek bi si mislil, zdaj e bodo vendar nekaj naučili in vsaj napol izpregleddali. Ej, da bi bilo tako! Ko bi ne bil človek edino živo bitje, ki je pravljeno, stradati pri obloženi mihi... Zivali, o katerih so nam v šoli pravili, da nimajo razuma kakor ga ima "krona stvarstva", si znajo in si pomagajo v tej borbi; človek si pa ne zna in tudi noče pomagati, čeprav bi si lahko. "Krona stvarstva"! Kolikšna ironija je v tem nazivu, s katerim je človek ničemur počastil samega sebe.

Nu, človek bi si mislil, zdaj e bodo vendar nekaj naučili in vsaj napol izpregleddali. Ej, da bi bilo tako! Ko bi ne bil človek edino živo bitje, ki je pravljeno, stradati pri obloženi mihi... Zivali, o katerih so nam v šoli pravili, da nimajo razuma kakor ga ima "krona stvarstva", si znajo in si pomagajo v tej borbi; človek si pa ne zna in tudi noče pomagati, čeprav bi si lahko. "Krona stvarstva"! Kolikšna ironija je v tem nazivu, s katerim je človek ničem

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

XXXIX.

Neko popoldne leta 1905 mi je Fran Črnogoj, nadučitelj v šoli na Barju, ki je nas poučeval v vrtnarstvu, sadjarstvu in čebelarstvu, dejal, da bo moč storil pametno, ako me pojme v kmetijsko šolo na Grmu. Enako je navduševal več drugih, o katerih je smatral, da bodo ostali na domačijah svojih očetov, med njimi Antonom Melikom. Ta se je rajše odločil za gimnazijo in univenco. Zdaj je profesor zgodovine in priznan književnik. Za kmetijstvo se še zmereno zanima. Svojim rojakom Barjanom je posvetil za obdelovanje njihovih njiv in vrtov veliko študij da jim pomaga olajšavati njihov živilenski položaj. Ko sva z Melikom po 31 letih spet prišla skupaj, se kajpada nisvoj spoznala. Oba sta se najinega pokojnega učitelja "morostarja" Črnogaja s hvaležnostjo spominjala, kajti bil je učitelj z dušo in čutil z ljudetvom.

Ko sem takrat doma povedal očetu Črnogovem nasvet, mi je kramkalo odvrnil, da me potrebuje doma, vsaj za toliko časa, da drugi dorastejo. In če že res želim naprej v šolo, čemu ne kar tu v Ljubljani? Tudi kmetijstvo se lahko učim doma in v šoli na Barju. Svetoval mi je, da naj rajše čitam "Umenega kmetovalca", "Slovenskega gospodarja" in strokovne knjige, kot pa ničvredne povestice o Cvetinah Borograjskih, Erazmih Predjamskih, Vrtočirovih prstanih in drugo tako šaro iz Turkove knjižnice. Mati pa me je tolažila, da naj bom le pričen in delam doma, saj bo neko dom moj . . .

Tako se je dogodilo, da kmetijske šole na Grmu v svojih šolskih letih nisem videl. To prilikom sem dobil šele po povratku iz Zed. držav. Prav vselelo me je, ko smo se s Furlanovimi in Zagarijevimi domenili, da jo v času našega bivanja v novomeški okolici običejno in se spoznamo z njenim učnim sistemom.

Prva slovenska kmetijska šola je bila otvorjena leta 1873 na graščini Slap pri Vipavi. Imenovali so jo vinorejska in sadjarska strokovna šola. Ker pa je bila slična šola že v Gorici in tudi veliko boljša, in ker šola v Vipavi povprečnemu kranjskemu kmečkemu fantu ni mogla nuditi potrebne agriculturne izobrazbe, so jo leta 1886 preselili na graščino Grmik Novega mesta. Za grad Grm — ki je bil starinsko, zanemarjeno poslopje, že skoro v stanju razpadanja, in za posestva gradu, je dala vlasta kranjske dežele 25 tisoč goldinarjev. Dokupila je še par vinogradov, med njimi enega na Trški gori, nekaj gozdov in nabavila šolsko opremo ter orodja za prvo silo, kar je stalo 62 tisoč goldinarjev. Ta potrošek so mnogi jake kritizirali, kajti le malo ljudi na Kranjskem in med Slovenci sploh je v onih letih pojmovalo važnost strokovne vzgoje v kmetijstvu. Povprečen kmetovalec je menil da ko hitro se začnejo poljedelstva učiti iz knjig, v šolah in iz strokovnih revij bo kmalu ob gruntu,

**TISKOVNI FOND
PROLETARCA**

XI. IZKAZ

Aliquippa, Pa. George Smrekar in Anton Groznik nabrala na pikniku državšt. št. 122 in 721 SNPJ \$4.90. (Poslal Geo. Smrekar.)

Chicago, Ill. Anne Beniger \$5; po 82: Fred A. Vider in John Sprohar, skupaj \$9.00.

Pueblo, Colo. Anton Medved \$1. Sugartown, N. Mex. Anton Orožen \$1; po 50c: Anton Valencič in Andy Lenarčič; Jacob Skerlj 25c; skupaj \$2.25. (Poslal Anton Orožen.)

Piney Fork, O. Nace Zlembberger \$1.00.

La Salle, Ill. Anton Udovich \$1.90; Veneč Obid 25c, skupaj \$2.15.

Diamondville, Wyo. Anton Tratnik 60c.

Skupaj v tem izkazu \$20.90, prejšnji izkaz \$444.58, skupaj \$465.48.

gradništvu in umnem kletarstvu je storila ogromno. Enako je bila ljudstvo v veliko korist v čebelarstvu, živinozdravstvu, začala je sadne vrtote s plemenitom sadnim drevesjem, učila kmečke sinove cepiti drevesca, jih varovati pred mrčesi in pravilno pospravljati sadeže, da se niso pokvarili.

Učitelji na Grmu in drugi v to poklicani ljudje so kmetom na Slovenskem leta in leta dopovedovali, da ni prav, ker imajo svinjake v gnojnici; hleva za govejo živino v obliki ječe, gnojšča z lužo gnojnico pa pred hišnimi pragi. Le polagoma so se za te nauke začeli zanimati posebno mlajši kmetovalci in jim slediti. Posledica tega je, da ima danes marsikata vas vse prijetnejše svežeje lice.

Vrtote, hleva, učne sobe, spalnice, obednico itd. so nam v šoli na Grmu razkazovali ravnatelj Matija Absec, računovodja Jože Pavlič in Jožef Menčec. Seznanili smo se tudi z nekaterimi drugimi, med njimi s profesorjem češke narodnosti, ki govoril izbornov slovensko. Žal, da se njegovega imena ne morem spomniti. Svoječasno je v šoli na Grmu poučeval sloveni češki večak v vrtnarstvu in v vinorejstvu v obči, profesor Bohuslav Skalicky. Umrl je leta 1926.

Opoldne so nam predstavili dijake. Lepa skupina jih je bila. Dr. Furlan jih je slikal na premikajoči film, Angela in Pelegy pa z njunimi fotografiskimi aparati. Enako so slikali profesorje, ravnatelja, grad in vrtote.

Ko smo z ogledovanjem skončali, so nas ravnatelj in učitelji povabili v obednico. Na mizi so bile skodelice medu, krh, prekajene mesnine in slične dobrote — vse produkt kmetijske šole na Grmu. Mala Andy in Valerija Furlanova sta se kajpada navdušila za med s kruhom, in tudi naše dame so segle po njemu. Moški (Andrew Furlan in njegov brat Franjo, Jereb iz Waukegana, Anton Zagari in moja malenkost) pa smo začeli po trudopelnem ogledovanju in komentiranjih tega kar smo videli, pokušati vino, ki so nam ga nanesli na mizo v vrhih in posebno dobrage ter starega pa v steklenicah. Slednje se nam je toliko dopadol, da smo ga kupili par zaboljev steklenic.

Ko smo se pri mizi okrepčali, smo naročili našemu začasnému blagajniku Tonetu Zagaru, da naj poravnava račun. Ne vzamejo pod nobenim pogojem, se odgovorili. Končno smo se sporazumeli, da smo vsoto vzetih ženske v kuhinji, ki so vse to pripravile, pa naj store z njo kar hočeo. Vino v zapečatenih steklenicah, že mnogo let staro, ki smo ga vzel s sabo v avte, smo dobili po regularni ceni.

"Gremo še v kmetijsko gospodinjsko šolo v Malo loko," je predlagal ravnatelj Matija Absec. Vabilu smo se z veseljem odzvali.

(Dalej prihodnjič.)

Smrt rojaka v Kansusu

V bližnjem Cherokeeju je dne 14. junija izvršil samomor Martin Premk, star 58 let. Pred kratkim mi je tožil zaradi nezaposlenosti. Skoro gotovo ga je to gnalo v brezup. Bil je zaveden delavec. Prejšnja leta je bil naročnik Proletarca in mi večkrat pomagal pri razpečavanju Družinskega koledarja v njegovi okolici. Časten mu spomin. — A. Shular.

Kolesarji v Sloveniji

Iz "D. P." posnemamo, da šteje Slovenija 190,000 kolesarjev. Kar je za Američana avtomobil, to je za Slovenca kolo. Avto si mora tam le redkokdo kupiti, dočim so bicikli razmeroma poceni. Vozijo se z njimi stari in mladi na delo v tovarne, na njive, v cerkve, na trg s košarami na hrbitu, in na "weekend" pa na izlete. Vse ceste so jih polne.

Oblast Nemcev v Pragi

V Pragi je 60,000 Nemcev, ki so dali mestu, od kar je pod Hitlerjevim protektoratom, nemški značaj, četudi so čehi v ogromni večini.

MORILEC V STRAHU PRED GILJOTINO

Eugene Weidmann je umoril pet ljudi. Bil je obsojen v smrt in obglasjen v Versaillesu v Franciji. Na sliki na levi je košara, v kateri so po obglasjenju odnesli njegove ostanke. V smrt je žel strahoma, kot prikazuje gornja slika. Bilo ga je treba skoro nesti na trnol. Obglasjenju je prisostvovalo 3000 ljudi.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Chicago, Ill. Chas. Pogorelec je pridobil 14 naročnin, Joe Drasler 2, Angela Zaitz pa 2. Čitalniški klub št. 1 JSZ, ki je v Delavskem centru, je naročila zopet lepo zbirko slovenskih in angleških knjig. Proti jeseni jo bomo še izpolnili z nadaljnjo zalogo. Knjige se izposojujo članom in nečlanom proti 5c in 10c odškodnine za 14 dni. Članom in drugim rojakom pripomoremo, da se poslužujejo klubove čitalnice. Knjige si lahko izposodite vsak dan do 5. popoldne.

Cleveland, O. Jennie Dagarin je poslala nadaljnih 12 naročnin, med njimi precej novih, kar je znak, da se število Proljetarčev naročnikov v metropoli zopet množi. Tudi John Bozich se je oglasil s 6 naročninami, dočim John Krebel obeta postati spet bolj aktiv na listi in za naš pokret v splošnem. Le tako naprej, fantje in dekleta, pa bo v nekaj mesecih Proletarec imel toliko ali pa se več naročnikov v Clevelandu kot pred krizo!

Burgettstown, Pa. Joseph Krmel je postal še 2 naročnini in pravil, da čim se razmere zboljšajo, bomo čuli več od njega.

Johnstown, Pa. Andrew Vičič je postal 2 naročnini in novice za oglase v Majskem Glasu. Pravi, da bodo sodruži tam sedanjih agitacij gotovo storili svojo dolžnost napram Proljetarcu. — Klub št. 5 JSZ bo imel v nedeljo 16. julija piknik na Parkhillu. Priporočamo naročnikom in drugim prijateljem našega lista v gibbanju, da se ga udeleži v obilnem številu. Polovica prebitka je namenjenega tiskovnemu fondu Proletarca.

Aliquippa, Pa. Naš dolgoletni naročnik in agitator za Proletarca in druge naše publikacije, George Smrekar, je postal vsoto \$4.90 tiskovnemu fondu, ki sta jo zbrala s s. Tonetom Groznikom na pikniku društva št. 122 in 721 SNPJ. Iskrena hvala njima in prispevateljima. Bartol Yerant je tu spet s 4. naročnimi. Pravi, da se ni treba nič batiti, sodruži v zapadni Penni bo storili napram Proletarcu svojo dolžnost pa naj pride kar koli, in to v sedanjih ali v bodočih kampanjah. Yerant radi verjamemo, saj svojo trditve podkrepi z naročninami.

Dearborn, Mich. John Plachter je postal dve naročnini. Sprejem je tudi zastopništvo. Pravi, da boči tudi on sodeloval pri razširjanju lista v Detroitu in okolicu. Ker je agilen, bo v veliko oporo sedanjemu zastopniku Johnu Zorniku.

Piney Fork, O. Frank Završnik je postal še 2 naročnini. Sprejem smo mu tudi pobrotne knjizice, ker pravi, da želi sodelovati pri agitaciji za list. Nace Zlembberger pa je postal dolar v tiskovni fond.

Waukegan, Ill. Martin Judich je postal nadaljnih 6 naročnin in zagotivil, da se v kratkem spet oglaši in tedaj

ITALIJANSKI SOCIALISTI ZA SAMOSTOJNO FEDERACIJO

Italijanski socialisti so imeli mednarodni in morajo pomagati drug drugemu povsod. Natančno, da so italijanski sodrugi zelo interesirani v borbo proti Mussolinijevemu fašizmu in žele v ta namen od ameriških sodrugov, ki vodijo S. P. boj pozitivno stališče, namesto le povdaranja protivognega gesla in nevmešavanja v evropske zadeve.

Glavna voditelja konference v New Yorku sta bila bivši socialistični poslaneči v Italiji Vincenzo Vacirec in Girolamo Valentini, ki je bil tajnik italijanske federacije v medvojnih letih. Izvoljen je bil poseben odbor za uredebit provizorne ustave federacije in za posvetovanje s S. P. Za ohranitev sevanje zvezne federacije s S. P. se je na konferenci posebno potegoval s. Camboni iz Chicago, Cascio iz Brooklyna in nekaj drugih iz Erie in New Yorka.

Prebivalstvo USSR

V Rusiji je od 170.5 milijonov prebivalcev 81.6 moških in 88.8 milijonov žen. Prebivalstvo Moskve je od 1. 1926 narašlo od 2 na 4 milijone in Leninigrada od 1.7 na 3.2 milijone prebivalcev. Skoraj 60 milijonov prebivalcev živi v mestih. Po-deželsko prebivalstvo je nazaovalo od 124.7 na 114.6 milijonov prebivalcev. Številni izkazi navajajo tudi stari mesta, ki niso vnešena v zemljevidih: Karaganda s 165,000 prebivalci, Magnitogorsk s 145,000, Stalingrad s 76,200 in Kom-somolsk s 70,700 prebivalci. Tretje največje mesto v Rusiji je Kijev s 846,000 prebivalci. Rusija steje 82 mest z več kot 100,000 prebivalci.

Kako to, da je tukaj takih ljudi, ki človeku rajše privo-čijo slabo nego dobro?

Težak položaj novinarjev na Češkem

Mariborska "D. P." piše: Zadnje čase nekaj molčal, pred par dnevi se je pa oglasil z 10. naročninami ter naročil še 25 iztisov Majskega Glas. Pravi, da hoče obiskati še one naseljence, koder ga niso sami naročili.

Sugarite, N. Mex. Anton Orožen je postal \$2.25 v tiskovni fond, ki jih je zbral med našimi somišljenci v naročniki lista. Hvala vsem!

Sygan, Pa. Lovrenc Kaučič je postal eno naročnino; pravi, da v kratkem običaje še ostale naročnike v svoji okolici.

Girard, O. John Kokošin je tu

s 4. naročnimi. K temu ni treba nobene pripombe, ker je soc. stranka sedaj popolnoma za izolacijsko politiko, dočim so socialisti

upra v 19. stoletju dvignil bolj z nepolitično politiko, kot s politično. Sedaj moramo to staro, a častno naložiti ponoviti. Gojiti moramo predvsem to, kar je naši moči.

To poročilo v "D. P." je cenzor precej skrajšal, ker ne sme biti zapisana proti Nemčiji v Jugoslaviji nobena kritična beseda, niti ne sme nične obožljati njenega vpada na Češko ali diktature, ki jo je uvedla nad Cehi.

Industrijalci zahtevajo postavo za zabranitev "zaprite" delavnice

(Nadaljevanje s 1. strani.) slanci ne upali sprejemati proti njemu tako drastične zakone. Zdaj pa imajo dober argument in tudi pomoč v sporu med CIO in AFL. V korist vsakega delavca torej je, da pomaga ustvarjati med članstvom unij običnih skupin zahteva za pobiranje in slogan, ki bo moč unijškega gibanja pognala silovito navzgor.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

XXXIX.

PIKNIK V KORIST "PROLETARCA"

V TOREK 4. JULIJA PRI KEGLU V WILLOW SPRINGSU

DOBITEK PRI VHODU.

(CITAJTE PODROBNOVSI V SLOVENSKEM IN ANGLEŠKEM DOPISU V TEJ ŠTEVILKI)

KOMENTARJI

Odbor anglikanske cerkev za negovanje nrvnosti je v Londonu izdal knjigo za novoporečence, v kateri se seveda peča s spolnimi vprašanji. Svetohlinci so prvi hlastili po njih, jo z užitkom prebrali in nato se zgrajali, da se niso čitali nikoli kaj tako svinjarskega kar je ta brošura. Avtorji odgovarajo, da kdor hoče pisati o spolu in dajati navodila novoporečencem, se spolnosti ne more ogniti, ker je taka stvar na svetu, pa če kdo se tako počno zavija oči proti nebu. Zakon pač ni samo duševna zveza ampak spolna, je dejal dr. G. L. Russell, ki je v dotednici angloki hodočari avtor poglavja, nad katerim se pobožni najbolj zgražajo.

Saj je bilo svoječasno tudi pokojni ljubljanski škof Jeglič zelo kritiziran, ker je v svoji "rdeči brošuri" dajal nevestam in ženinom navodila v spolnem občevanju. Čudno od svetohlincev je, da miže in se zgražajo nad nečem, kar sami uganjajo. Misijo ker jih nihče ne vidi, da s tem skrijejo resnico.

Ana Urbas je poročala, da je bila Naprejeva konferenca tako uspešna. Pravzaprav si jajna v vsakem oziru. Nekateri smo zelo radovedni, če so pokriti Slov. delavskemu domu svoj deficit iz minulega leta. Rekl so, da je znašal \$29. Ker so navdušeni za SDD, gotovo so ga poravnali. Ali ne? Morda Ana to pojasnila.

Svoječasno je ta rojakinja pisala, da sta tudi Prosveta in Proletar delavska lista. Zdaj so to le še Enakopravnost. Na predek in Naprej, pa tudi Cankarjev Glasnik je pristrel k delavskim listom, dasi je revija. Ne bo dolgo, ko bo Ana proglašila še edino Naprej za delavski list, čeprav niti sam ne ve, kaj da je. Sedanja "delavska" fronta listov (ne revij) v Clevelandu je v resnici le "protičkaškega", ne pa "antifašističega" ali delavskega značaja. — J. P.

Nekje v Garyju, Ind., so nam obesenočnega človeka. Dognali so, da je bil to Geo. Bagnall iz Chicaga, star 51 let. Dela v Chicagu ni mogel dobiti. Poskusil je srečo v Garyju. Posod je bil zavrnjen. Glad je postal presilen, mož je občpal in si storil konec. To ni osamljeni slučaj, in baš ta resnica je.

Večanje gonje proti Židom v Zed. državah

Na tej sliki je 15letni židovski dijak Melvin Bridge v Baltimoru, Md. Studira v višji šoli v omenjenem mestu.

MELVIN BRIDGE

stu, kjer so ga "arijski" dijaki v času odmora ubrali in mu uigali v vrat črko "H", ki naj pomeni hebrejico. Prijatelji so mu prišli na pomoč, a bili so prepoznani, da bi mogli preprečiti zločinski čin. Sledil je pretepska ter policijska oblast je uvedla preiskavo kot običajno. Dognala je, da obstoji v sili "mladinski bund" otrok nemških starjev in druge "arijske" mladeži, ki se navdušuje za sovraštvo nad židi.

Smrtna obsodba vsakih devet minut

V Španiji je obsojen v smrt povprečno vsakih devet minut en lojalist, ali 400 vsakih 24 ur. Deset izjemnih sodišč ima opise enega milijona republikanov, ki so zaznamovali za machevanje in obsodbe. Tisoč izmed teh je že bilo, ali pa bodo ustreljeni, čim pridejo na vrsto pred sodiščem.

Piknik "Save"

Chicago. — Rezervirajte si nedeljo 27. avgusta za poset piknika, ki ga priredi pri Valentini Kobalu v Clarendon Hillsu soci. pevski zbor "Save".

V EVROPO V PETNAJSTIH URAH

Komaj so bili zavrnjeni eksperimenti z velikim ameriškim letalom za prevoz novega papeža po Francijo, ki trajal eno noč, predno nadaljuje pot v Anglijo, že eksperimentira z drugim letalom ameriškega izdelka, ki bo izvrstilo letalo v Evropo v 15 urah. Vidite ga na gornji sliki. Prostora ima za 52 potnikov, vedlo pa ga bo pet mehanikov in pilotov. Prekoceanskim parnikom se torej obeta v doglednem času velike konkurence.

O agitacijskih obiskih, razmerah in bodočnosti JSZ

Herminie, Pa.—Uprava Proletarca je nas zastopnike opomnila, da smo nekam preveč pasivni namesto da bi agitacijo za list pospešili. Ko sva govorila o tki kritiki z Jack Balohom v Vestaburu, mi pravi on: "Toni, ves kaj, piši Charliju, da so tisti časi, ko je bil zadnjič na agitacijskem potovanju po Pa., minuli. Kopači vremoga smo prejemali za enako delo kot ga izvršimo sedaj trikrat toliko plače, nakladali isto in prenemog se je nekako izsušil, da ne vaga niti dve tretjini toliko kot takrat. In če delaš le po par dni v tednu, ne zaslužiš dovolj niti za fizijski krompir, kaj šele za pork ali za naročino na liste."

Well, Jack je naročino vseeno obnovil kar za tri liste: Proletarca, Prosveto in C. G. Spremil me je tudi po naselbilni in drugi dan pa me peljal v spremstvu svoje soproge eno tretjino poti do Belle Vernon. Ustavili smo se pri rojaku Resniku, ki je nas toplo sprejel in ponovil naročino na Prosveto. Podbevšek je ponovil "Proletarca", pri Debelaku pa sva dobila novega naročnika. Nato pa proti West Newtonu, kjer sem zvedel, da je odpotoval R. Kreč v stari kraj na obisk. Torej minuli teden podpisanimem řešiši še tako slabo. Dobil sem 10 naročnin za Proletarca, 4 za C. G. in 6 za Prosveto. Ampak obrati je bilo treba veliko poti in teritorija, v katerem so naselbine Willock, Coverdale, Library, Finleyville, Charleroi, California, Brownsville, West Newton itd. Ko sem bil v Coverdale, še niso pričeli delati. V Brownsville sem se ustavil pri Kosličarjevih. Bil sem zelo slab, ker me je zdelala vročina, a sem hotel vztrajati na poti. Joe in njegova soproga sta me odpeljala na 5 milij oddaljeneno farmo Mrs. Gorškove. Sem sem povabljen spet ko pridev na slavlje 35-letnice SNPJ v Greensburg, ki je blizu njene kraja. Rekla je, da se ji je moj govor dopadel. Ima pet otrok, obdeluje precej zemlje, a vseeno si najde čas za čitanje. To vidiš iz pomenkov z njo, ker je o razmerah, politiki in dnevnih vprašanjih dobro poučena. A nekatere ženske si za čitanje nikakor ne morejo najti časa, ali pa se boje za oči. Meni pa je rekel zdravnik, ko sem bil pri njemu zaradi oči, da si človek s čitanjem oči utrujuje, ne pa kvarja. Jaz sem ga to namenoma vprašal, ker mi je že toliko ljudi jamralo, da se boje čitati zaradi oči. "Karakter si ljudje utrujejo druge

živce, in vse telo z delom ali pa s telovadbo, tako si z rabo utrujemo vid," je dejal on. Ako ne delaš, postaneš mehkužen, dočim se z delom utrdis. Torej izgovorom, da se ta aloni ne naroči, ali ne obnovi naročine zaradi oči, ne bom več verjet. Seveda, očala je človeku, ki pride v leta potrebno nabaviti, ali pa že v mladosti, če ima slaboten vid.

V predprošlem tednu sem razprodala tudi 35 izvodov "Majskega Glasa". Opozorjen sem bil, da sem prišel mesec prezgodaj, ker prva "peda", ki so jo premogarji dobili po dvomesecnem počivanju, je bila povprečno le po par dolarjev, lukenj pa vse polno, ki jih je bilo treba mašiti. Meni se je zdelo, da bodo ljudje jamrali, ampak Charlie mi je namignil, da je zdaj še čas za razpečavanje. Ker je Tone mehkega srca, se je udal. Sicer je v tistih časih potoval že par tednov prej, pa ni to nič kaj enostavno, če nima človek jamstva, da bo napravil vsaj za potne stroške.

Well, Jack je naročino vseeno obnovil kar za tri liste: Proletarca, Prosveto in C. G.

Spremil me je tudi po naselbilni in drugi dan pa me peljal v spremstvu svoje soproge eno tretjino poti do Belle Vernon. Ustavili smo se pri rojaku Resniku, ki je nas toplo sprejel in ponovil naročino na Prosveto. Podbevšek je ponovil "Proletarca", pri Debelaku pa sva dobila novega naročnika. Nato pa proti West Newtonu, kjer sem zvedel, da je odpotoval R. Kreč v stari kraj na obisk. Torej minuli teden podpisanimem řešiši še tako slabo. Dobil sem 10 naročnin za Proletarca, 4 za C. G. in 6 za Prosveto. Ampak obrati je bilo treba veliko poti in teritorija, v katerem so naselbine Willock, Coverdale, Library, Finleyville, Charleroi, California, Brownsville, West Newton itd. Ko sem bil v Coverdale, še niso pričeli delati. V Brownsville sem se ustavil pri Kosličarjevih. Bil sem zelo slab, ker me je zdelala vročina, a sem hotel vztrajati na poti. Joe in njegova soproga sta me odpeljala na 5 milij oddaljeneno farmo Mrs. Gorškove. Sem sem povabljen spet ko pridev na slavlje 35-letnice SNPJ v Greensburg, ki je blizu njene kraja. Rekla je, da se ji je moj govor dopadel. Ima pet otrok, obdeluje precej zemlje, a vseeno si najde čas za čitanje. To vidiš iz pomenkov z njo, ker je o razmerah, politiki in dnevnih vprašanjih dobro poučena. A nekatere ženske si za čitanje nikakor ne morejo najti časa, ali pa se boje za oči. Meni pa je rekel zdravnik, ko sem bil pri njemu zaradi oči, da si človek s čitanjem oči utrujuje, ne pa kvarja. Jaz sem ga to namenoma vprašal, ker mi je že toliko ljudi jamralo, da se boje čitati zaradi oči. "Karakter si ljudje utrujejo druge

tudi vojni, v kateri bi se šlo med demokratičnimi in fašističnimi deželami. Stranka pa ni samo za pasivno nasprotovanje, nego za stavkovne in druge akcije proti vojni. Če to storiti, bo v slučaju da se Zed. države vmesajo v vojno, takoj proglašena izven zakona in njeni člani izpostavljeni persecutiranju. V tem položaju bi bila stranko vred uničena tudi JSZ.

Torej sugestija, da se naj JSZ posveti zgoraj izobraževalnemu delu, kot sedaj tudi Garden priporoča, bi moralna biti sprejeti že na zboru leta 1936, pa bi imel Proletarci danes več naročnikov, zvezca pa vsaj vse prejšnje člane in še nekaj novih zraven, namesto da je prislo tako kot je. Junaštvo se ne izplača vselej. Ampak napakoprovati pač je.

Anton Zornik, zastopnik Proletarca.

Z državne konvencije soc. stranke

Detroit, Mich. — Na prošli seji kluba 114 JSZ sva bila jaz in s. Judd (vzlice temu, da sva se branila z vsemi stirim) izvoljena delegatom državne konvencije socialistične stranke v Michiganu. Konvencija se je vrnila v mestu Flint, ki je bilo še komaj pred tednom dni pozorišče ljudih bojev med stavkujočo skupino Homer Martinovih pristašev UAW-AFL in ogromno večino članstva UAW-CIO, ki je bilo napsutno tej stavki. Kot povsod, tako so bili tudi v Flintu Martinovi poraženi na celi črti.

Na konvenciji je bilo navzočih 28 delegatov in štirje nastavniki. Poleg teh je bilo okoli 50 članov-gostov. Zastopana so bila vsa važnejša industrijska središča, kot tudi farmarski predeli. Name je napravilo najboljši vtis dejstvo, da je skoro vsa delegacija sestojala iz pristnih Amerikanov. Bili so to trezni in izkušeni borce v delavskem gibanju. Večina izmed njih se pridno udejstvuje v UAW-CIO uniji, kjer je ogromno polje za socialistično propagando. Iz poročila delegatov angleškega klubu št. 2 (Auto Branch) iz Detroita je razvidno, da je "Briggs Local", ki je eden najmilitantnejših in čigar nedavna zmaga v stavki je odjeknila po vsej delželi — pod kontrolo socialistov.

Po poročilu državnega tajnika ima stranka v državi Michigan 14 klubov in 3 postojanke YPSL z okoli 400 člani. To seveda ni mnogo, toda ako vzamemo v poštev popularnost bivšega governerja Murphyja, New Deal in komunistično demagoštvo, tedaj lahko zremo z zaupanjem v bodočnost. Socialistična stranka je bila edina, ki ni v prošlih političnih organizacijah izgubila glavle in kot vse znamenja kažejo, se delavstvo vsled razočaranja nad newdealom zopet polagoma vrača v stranko.

Konvencija je v teku kratkega zasedanja izvršila mnogo dela.

Zavahna diskuzija se je vrnila o načinu pridobitve WPA (cesarskih delavcev) v socialistični stranki. Konečno se je sklenilo, da se skliče konferenco v ta namen. Dalje se skliče konferenco za agitacijo v uniji na široki podlagi.

Izvoljen je bil odbor v svrhu

studije uspešnejše propagande in tozadovne tehnike. Dalje je bil izvoljen odbor za agitacijo med črnici. Poročilo državnega tajnika Ben Fisherja je bilo zelo zanimivo in podučno. Fant je zelo nadarjen in aktiven. Diskuzija o tem poročilu je bila zelo konstruktivna in za moj okus najvažnejša točka konvencije. Izvoljen je bil tudi nov državni eksekutivni odbor, sestavljen iz 15 članov in 7 namestnikov.

Napačno je misliti, da so bili

Uničeni socialni zakoni v Pennsylvaniji

Republikanci so v lanski vojni kampanji v Pennsylvaniji izjavljali, da če dobe v zakonodajni večino, bodo vse postave socialnega značaja, ki so bile sprejeti v prošlih par letih, potegnili iz miznic in sezgali. To je, da jih bodo razveljavili.

Delavci so republikance vzelic temu volili in jim omogočili večino. Zdaj, ko republikanci besedijo drži v gazijo po postavah, ki so bile v korist ljudstva, pa delavci jamrajo, da se jim gedti krivica. Mar jim nismo pravili, kaj bo, če predsteljajo z osla na silon.

Vzmemimo za primera AFL.

Lani je indorsirala govorškega kandidata republikanske stranke. Bil je izvoljen in zdaj protestira proti njemu ker je podpisal postavo proti unijam, katere je udarila enako AFL kot CIO.

Vemo, da demokratska stranka je stranka privatnih interesov, a vendar je bilo v Penni pod demokratskim govorjem sprejetih nekaj zakonov, ki so imeli namen ščititi delavce, nato tedaj naj soc. stranka postavi svoje kandidate z lastnim programom. Odkar je bila v naši državi sprejeta postava proti manjšinskim strankam, bo treba nabrat ob volitvah 10,000 podpisov, med temi po 100 izmed desetih okrajev. To je precejšen udarec za našo stranko, vendar se bo treba spoprijaznit s tem — hočeš, nečesa.

Zvečer so nam ondotni so drugi priredili okusno večero. Po večerji je govoril novi glavni tajnik soc. stranke, Travers Clement. Delegatje so se razšli v veseljem razpoloženju širom države, zavedajoč se, da so izvršili ogromno delo v korist delavskega gibanja.

Frank Cesen.

Nasprotniki Wagnerjeve postave

Zagovorniki takozvane Wagnerjeve postave za ščititev delavcev in njihovih unij se pritožujejo, da ji ni toliko neverjam trgovska in industrijska komora, ki hoče njeni uničenje, kot je nevaren boj med unijami, posebno med dualnimi unijami.

Ste naročino že obnovili?

naroči Proletarca. novinarji na tem zboru, ki je bil dvajseti od postanka Jugoslovanskega novinarskega druženja, sami kimovci. Na ta ali oni način so namignili, da jim diktatura ni ljuba in da žele svoj posel svobodno izvrševati. To so izrazili tudi v pozdravnem brzjavci dr. Mačku, v kateri ga imenujejo "priatelja svobode tiska".

Vlada je novinarjem obljubila polno pokojnino po 25 letih službovanja. To je kako mikavno. Ampak 25 let bodo mogli službovati v sedanjih okoliščinah le taki novinarji, ki pišejo vsaj približno tako kot že li od njih vlada.

V imenu inozemskega časnika je pozdravil ta zbor bolgarski žurnalist Georgiev. Tudi to ni bilo vzdobjudno, ker ima tisk v Bolgariji prav tako malo svobode kot v Jugoslaviji.

Pravila

prijetjem, da si

novinarji na tem zboru, ki je bil dvajseti od postanka Jugoslovanskega novinarskega druženja, sami kimovci. Na ta ali oni način so namignili, da jim diktatura ni ljuba in da žele svoj posel svobodno izvrševati. To so izrazili tudi v pozdravnem brzjavci dr. Mačku, v kateri ga imenujejo "priatelja svobode tiska".

Vlada je novinarjem obljubila polno pokojnino po 25 letih službovanja. To je kako mikavno. Ampak 25 let bodo mogli službovati v sedanjih okoliščinah le taki novinarji, ki pišejo vsaj približno tako kot že li od nj

Po New Yorku

Piše FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Na slavnostni otvoriti češkega paviljona na svetovni razstavi v New Yorku so mnogi Čehi — ponosni kot so — omagali pod tugo, ki je zadeba njihovo rojstno deželo in jokali nekateri kar na glas. Navduševal in tolazil jih je bivši predsednik Beneš, newyorški župan LaGuardia, ravnatelj razstave Grover Whalen in mnogi drugi.

Zares je to čuden kontrast. Paviljon republike, ki je ni več na zemljevidu, tik njega zastava na poldrežu, v njemu pa se drena množica Čehov in drugih z občutkom, kakor da so na pokopališču; ob enem verujejo, da bo na njemu vstajenje veliko prej predno angel Gabriel oznanil končno vstajenje in konec vsega sveta.

Prav blizu tega pa je sovjetski paviljon — Meka oboževalcev velesile, za katero naklonjenost tekmujejo zdaj Velika Britanija, Francija in Nemčija. Vse zastave na njemu — ameriške in rdeče sovjetske s srpom in kladivom vihajo ponosno v zrak, med njima pa je soha delavec z rdečo zvezdo. Še pred dobrim letom so enako ponosno nastopali čehi.

Na svetovni razstavi so s svojo propagando zelo dobro zastopane razne verske sekte in organizacije, kot YWCA, YMCA, Christian Science itd.

Zidje imajo palestinski paviljon, ki ni malenkostna stvar. Namens ima Zide v Zed. državah navdušiti za nadaljevanje financiranja židovskih gospodarskih in kulturnih akcij v "sveti deželi". Jeruzalem predstavlja v njegovem vsakdanjem življenu in njegove znamenitosti filmske slike. Dalje predstavlja, kako so Zidje v Palestini v nekaj letih po svetovni vojni zgradili na močvirjih, ki so jih osušili moderno mesto Tel Aviv in modvirja ter puščavo v okolici pa spremeniли v krasna polja in vrtove. Ta paviljon ima mnogo obiskovalcev. Posečajo ga tudi organizirane skupine z raznih konvencij, ki se vrše to leto v New Yorku, največ seveda onih, na katerih so Zidje vpliven faktor. Zidovski paviljon ima namen svetu dokazati, da prinašajo Zidje s svojim naseljevanjem blagoslov Palestini, ki je bila nekoč njihova in potem pa bila vsa ta stoletja zapuščena in brez vsega napredka.

Skoro še mučnejši vtič kot češki paviljon napravi na obiskovalca paviljon lige narodov. Razpodelba je dobra in simboli edinstva in miru so umetniški. Pet svetovnih plemen človeštva je prav tako simbolično predstavljenih v duhu edinstva. Ampak nikomur ni mogično skriti da je liga narodov danes impotentna, kot še nikoli bolj v svoji kratki zgodbini. Zato se v njeni zgradbi na različne načine povdaria, da svet, kakovšen je zamislen za društvo narodov, še pride.

Kako naglo se menja zgodbina, je na primer dokaz paviljon Španije, razdrapan in ne-

delenjava dežele z deželo in naroda z narodom.

Velic soyevskemu paviljonu ima svetovna razstava v New Yorku po mnenju mnogih ljudi bolj kapitalistični in imperialistični značaj, in tudi veliko bolj tujevski značaj, kot pa na primer svetovna razstava leta 1937 v Pariz.

Paviljoni raznih industrijskih obratov so na newyorkski razstavi v tehničnem oziru si jajni. Še nikoli nikjer ni bilo boljih. Na primer, na polju elektrotehnične industrije, ki nam stavbami v posesti različnih tekmujocih si družb jako velik prostor. Kdor se hoče poučiti v kratkem času o živilski industriji, o prometnih in brzozavnih sredstvih, radio tehniki, o in se o maršicem, in še imam potrebna sredstva bo čas dobro uporabil.

Približno dva tisoč mož šteje samo posebna policija, ki ima službo na razstavi, da vzdružuje "red in mir". Stevil delavcev na nji se menja, toda bilo jih je že okrog sto tisoč. Stavk je nič koliko. Ta ali oni oddelek ima svojega delavca, ki se kakši stvari dotakne, kar spada pod jurisdikcijo kdove katerje unije. Ampak unijski pazniki (njihovo častitljivo ime "business agents") ali kaj sličnega vidijo takoj kršitev unijskih pravil in zahtevajo globo in pa najem človeka, ki je posebno dolochen za vsako stroko dela. Ko sem hodil po razstavnem prostoru, nisem videl delavcev ležati popoldne sam v jugoslovanskem predelu, nego še marsikje na ducate. Čemu? Ena stroka, ki je pri določenem delu morda štela par mož, je šla na stavko, druge pa so ostale na delu, ne da bi delale. Kajti če ti nima kdo mestati malte in jo nositi, ali pripraviti betona, ali zabitib žebelj, morajo vse drugi čakati da pridejo dolični, ki tako delo smejte vršiti, načaj na delo.

Ni ga velikega mesta v tej deželi, v katerem bi bil v unjah večji odstotek delavcev, kakor v New Yorku. Tudi njihove povprečne plače so višje kot v Chicagu in znatno višje kot pa na primer v Clevelandu, Milwaukeeju ali San Franciscu. Raketirstvo v unijah pa je v New Yorku v cvetju kot nujnej drugje v tolikšni meri. Unijski predstavniki zahtevajo na primer od raznih uprav paviljonov na svetovni razstavi to

Zelo močno in dostojanstveno se je hotela postaviti Italija.

Razstavljenega nima nič posebnega: glavna stvar v njenem paviljonu so filmske in druge slike, prirejene tako, da vabijo turiste v Italijo. Vzlic temu sta njeni dva oddeleka na tej razstavi draga stvar. Pri risanju načrta za paviljon naslednice rimskoga cesarstva je tekmovalo mnogo arhitektov v Italiji in sodelovanjem italijanskih arhitektov v New Yorku. Zato je stavba Italije impresivna, a za neitalijane nič vzpodobjujoča. Italijani pa si ob nji jako božijo prsa. Visoko na vrhu pročelja je boginja "Roma". Pod soho je steklena stena, široka kakih 20 čevljev v 200 čevljev visoka, po kateri je speljan vodopad. Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

Vzbuja pozornost vsega, ki pride mimo in vidi ga skozi steklo tudi iz notranjosti velikega paviljona.

V obema oddelkiha so spomeniki — pred-

glavnim je Marconi in znotraj

na prominentnih krajin spomeniki Mussolini in kralja. Ko

sem ogledoval Italijane, se mi je zdelo, da jim je paviljon njihove dežele prav všeč. Saj ni čudno, ko pa se danes ob vseki priložnosti poudarja nacionalizem na tak način, da navaja

narode v mržnje drug proti

drugemu, namesto da bi res postal "liga narodov" v svrhu so-

vega, po kateri je speljan vodopad.

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., June 28, 1939.

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

VOL. XXXIV.

Last Call For Our Picnic

For additional inducement, to attract more people to our picnic at Kegel's Grove on the Fourth of July, a beautiful wrist watch valued at fifteen dollars, is being offered as a gate prize.

This valuable prize will be handed to some lucky person on that day if he will attend.

As this annual Proletarec benefit is being sponsored by Branch 1 JSF, we urge all of our members, readers of Proletarec, and their friends to come out to Willow Springs where committees will see to it that everything will be in shipshape for a pleasant day.

Along with the jovial, outdoor picnic spirit, balloon playing and Tombola will be the order of the day for the old folks and games, sports, and dancing for the younger element.

Johnny Kochevar's Orchestra, with polkas and swing music, will be on deck all day to delight the dancers.

The following bus schedule has been arranged for the convenience of those without other means of transportation:

First bus: Leaves Ivansek's (Cermak and Wood) 12:30; Slovene Labor Center (23rd and Lawndale) 12:45; Cicero (Cermak and Austin) 1:00; Berwyn at Martin Prus' (Cermak and Harlem) 1:10.

Second bus: Leaves Ivansek's 2:30; Slovene Labor Center 2:45; Cicero 3:00; Berwyn 3:10.

In case of rain, an indoor social and dance will be held at the Slovene Labor Center. So come regardless. We will make a day of it in either case.

Admission is only twenty-five cents, your ticket stub, if drawn, entitling you to the gate prize.

Members driving out to the grove in their own cars can cooperate by stopping at the Slovene Labor Center to pick up the crowd that will gather there.

Make sure all your friends know about this picnic. Talk to them about it, invite them to come, and let's see if we can make it top the successful Proletarec picnic of last year.

Neutrality Is Difficult

Congress has been struggling with neutrality legislation for so long that one wonders whether, after all, true neutrality is more than a pious hope.

The fact is that people are not neutral by nature. They are partisans first of all, to themselves. And their viewpoint of and actions toward other people are going to be modified and directed according to how they, themselves, will be affected.

Unless the masses are organized and alert, whatever neutrality legislation is finally enacted will effect the interests of the few people who stand to gain or lose by foreign relations. For neutrality is a matter of foreign relations rather than of calmly standing by and doing nothing when the flames of war again ignite the world.

Socialist want no war. But it is difficult to conceive of peace being preserved by any neutrality law which advocates of the private profit system may enact. The Socialist way of preserving peace is to lay the groundwork for peace . . .

To end the profit system which causes national interests to clash and breeds war.

To establish world co-operation on the basis of free trade between free workers.

—Reading Labor Advocate.

THE AIR IS "FREE" —UNTIL STRIKERS SEEK TO USE IT

Chicago.—"Freedom of the Air" ceases to exist when a "controversial subject" arises, Chicago Guild strikers have learned since they walked out of the Hearst plant on Dec. 5.

Only four of the 16 radio stations in Chicago were willing to sell time to the strikers. None of the four—WWAE, WHIP, WHFC, WEDC—is a major station. Two of them, WWAE and WHIP, made their facilities available for only a few days last December.

The most powerful local station, WIND, did sell the Guild fifteen minutes' time to broadcast part of a speech by CIO Director John Brophy on Feb. 14, but the copy was censored by the station so that no direct reference to the strike could be made.

Strikers "Crashed" In

So fearful have Chicago radio stations been of the "controversial subject" that they repeatedly have cut their own announcers off the air whenever a striker managed to "crash" a "man in the street" program. At one time, "crashing" such programs became a major activity by the strikers.

Only one station devoted considerable time to the strike—WCFL, which is owned by the Chicago Federation of Labor.

WHD, located in Cicero, Ill., and WEDC, located on the West Side of Chicago, demonstrated independence by selling the Guild a series of daily one-minute spots, with an occasional longer broadcast.

The Rest of the Lineup

The other stations in Chicago are: WMAQ and WENR, both NBC outlets; WBBM, a CBS outlet; WLS, owned by the Prairie Farmers; WGEC-WCBW-WSBC, which broadcast in fourteen languages; WGN, owned by the Chicago Tribune; WJJD, daytime only; WAAW, daytime station in the Palmer House.

WMAQ, WENR and WBBM executives threw up their hands in horror.

LARGE ATTENDANCE AT BRANCH 1 MEETING

Chicago, Ill.—A fine turnout of about fifty members attended the meeting of Branch 1 last Friday evening.

Some perhaps a little disappointed upon learning that our guest speaker, Joseph Martinek, secretary of the Czechoslovak National Alliance in America, had been sent on a very urgent call to Toronto, Canada, but heard instead, Prof. J. G. Michan, who visited his people in Czechoslovakia last summer, spoke on what happened there and what the Czechs are doing in this country to help their motherland fight off Nazi domination and brutality.

A fine comradely spirit prevailed throughout the meeting.

Cook County Party News

Help Needed

With the reserve of the Cook County Organizer's Fund depleted and the summer lull in activities arrived, each comrade will have to take more seriously the problem of keeping an active organizer in the county, and support the Organizer's Fund.

Help is needed immediately. Send your contribution to Cook County Socialist Party, 549 W. Randolph St.

All Aboard—Moonlight Dance Cruise July 15

Saturday night, July 15, the Socialist Party goes nautical. That is the date of our Moonlight Dance Cruise on the S. S. Theodore Roosevelt. We leave from the Navy Pier at 9:30 P. M. for a delightful along the shore cruise. See the brilliant night illumination of Chicago, enjoy dancing in the large Marine Ballroom, stroll around the promenade decks, rest on reclining steamer chairs and escape the summer heat. We return at midnight. Tickets are only 75 cents and must be purchased from the County Office. Phone in your reservations at once.

Trade Union Conference July 9

A conference of Socialist trade unionists in Chicago will be held on Sunday, July 9, at 2 P. M. at the home of Ina White, 5709 Harper. If the weather is fair and warm, the conference will be held outdoors in Jackson Park, but we will meet first at Comrade White's home.

This conference will discuss methods of coordinating Socialist work in both CIO and AFL unions, the new situation in Chicago CIO due to the imminent formation of a CIO Council, and means of furthering the developments of progressive policies in the labor movement. Among those scheduled to report at the conference are: Art McDowell, Labor Secretary, Hyman Schneid, Sid Devin and Maynard Krueger. All trade union comrades are urgently requested to attend.

Harry Fleischman, County Organizer.

"SAVA'S" RAFFLE

Chicago, Ill.—When you feel someone tap you on the shoulder these evenings at the Center or at your lodge meetings, and you turn around to find a raffle book pushed at you, it's "Sava's" raffle, and they say you can win a valuable electric clock for just one little dime. Try it.

Ten Were Killed, But Girdler Wants Damages

Tom Girdler, dominating figure in Republic Steel Corporation, must be a singularly innocent man. Just what he can hope to gain by suing the CIO and the Steel Workers Organizing Committee for \$7,500,000 as "damages" growing out of the Little Steel strike of 1937 escapes us.

Doesn't Tom Girdler know what the public reaction to this news will be? In the mind of every one who followed the Little Steel strike, it will be this:

"What about those ten strikers who were massacred by Chicago police on Decoration Day, 1937, for daring to congregate near a Republic Steel plant? How can anyone, after those killings which horrified the entire country, enter the courts and ask blandly for 'damages'? Is this a deliberate attempt by the leading anti-labor figure in America to rub it in?"

—From The Philadelphia Record.

BACK WHERE IT CAME FROM

Modern finance leaves no loopholes for the worker.

Wages are seldom high enough to permit saving. But, says Consumer's Union, if the worker tries to save through an investment trust and can't keep up his payments, he stands to lose all of his interest and a large part of the principal.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J. LOTRICH

During the past few months Cook County Socialists seem to have been more active than usual, or at least it seems that the new county organizer has been able to coordinate the efforts of the various groups to make it appear as though there has been more activity in the county. One of the first essentials of the county organization is to coordinate the efforts of the various branches and locals and sympathetic groups. It seems that comrade Fleischman is doing a good job in that direction. At least, it would so appear from the mimeographed bulletins which the county organizer sends to the members. We are not in a position to say whether or not all the things attempted are carried out, but the party builder does give the comrades an idea of what the county is doing, how big it is, and what they can expect from it. Despite the terrible disintegration of the party, it would appear from the county calendar that a few comrades and branches are still in existence and still plugging along for the good old cause. No doubt, our party bulletin will give many of the comrades considerable inspiration and we hope more courage so that they will work harder for the Socialist cause.

One of my friends just received a letter from Yugoslavia in which it is told the rumor which was prevalent about six weeks ago, that Yugoslavia and all of Europe was on the verge of a war. Fear prevailed everywhere and the inhabitants began to organize in a few instances against war but they were quickly snuffed out. They had no choice whatsoever to speak freely. In fact, the truth is suppressed as is free speech and assemblage to a great extent. It is related that one of the young men came home from a furlow in Germany. He is a member of the military group and when he bade farewell, he broke down in tears and cried like a baby because of the fear that he might have to go back to the inevitable inferno and sacrifice his life for the gods of lust and greed. Our friends and comrades in America should realize that our limited democracy still permits us to spread our message and that we must quicken our pace to make converts before our movement and our freedom is suppressed. It is necessary that we be active and that we participate in the various doings, everyone of us, or else there is no hope to have even our limited democracy in these United States.

There is a widespread interest for the July 4 picnic of Proletarec which will be held at Kegel's Grove at Willow Springs. The best way to assure a good attendance is to sell tickets and to organize groups of friends to participate. The proceeds are for an exceedingly worthy cause. Proletarec has spread the Socialist gospel for nearly four decades and its reputation is unquestioned for bringing out the truth and fighting the cause of freedom and democracy. Without the paper, little of the Jugoslav Socialist Federation would be left, or perhaps I should say the Federation would never be what it is were it not for our beacon light. The admission is only 25¢ and our good friends are urged to attend in full number. Let's celebrate properly on July 4 at Kegel's Grove.

Branch No. 1 JSF held its regular monthly meeting last Friday night. Comrade Joseph Martinek, one of the very well known Bohemian comrades, was booked to speak on the issues of Czechoslovakia. Unfortunately, he was unable to attend, but we had a very good substitute in Professor J. G. Michan. It was interesting to learn just what was happening in Czechoslovakia. Interesting because those of us who know the struggle against oppression, more or less assumed that such things are happening. Our views have been confirmed by speakers who have firsthand knowledge, therefore. There isn't any question whatsoever but that the Bohemians and Jews are being mistreated, horribly mistreated, placed in concentration camps, beaten, drugged and forcibly made to do things that are against their very nature and belief. Women and children are mistreated and the young ladies in particular are made slaves.

As Thomas rose to speak from the sound truck in almost the same spot where Hague's hoodlums pelted him with eggs and Hague's police evicted him from Jersey City last year, Arthur Garfield Hays, famed attorney for the American Civil Liberties Union, called for "three cheers for Norman Thomas."

"No supreme court decision by itself," Thomas stated, "can make Jersey City the kind of community to which we can point with pride as an example of what democracy at its best can do for the happiness and well-being of men."

"But the people who, by reason of the supreme court decision, have had their democratic rights more firmly established are now under a special obligation to use these rights for the peaceful and orderly vindication of justice, of industrial as well as political democracy, of freedom from the exploiter, whatever name he bears."

Among the swords that ought to be beaten into plowshares is the human tongue.

Coughlin or Democracy— Which Way U. S. Catholics?

By JAMES ONEAL

The German and Italian dictators had just concluded frank revelations of their extensive support of the "Christian" General Franco in Spain, including detailed figures of "volunteers" and war material when a series of incidents made vivid a clerical fascism that is dealt with tenderly by the press.

Pope Pius warmly greeted 3,000 Spanish mercenaries of the Italian Arrow division for having brought a "triumph of the Christian ideal" to Spain. Religion, he observed, had been restored to Spain, presumably by Nazi and Fascist bombs, artillery and machine guns.

At the same time Ramon Serrano Suner, Franco's Minister of the Interior and his brother-in-law, visiting Rome, expressed "profound and eternal gratitude" to the Italian dictatorship for its aid to Franco and declared that "Spain's people" will break the "ring" that a "hostile Judaism" is trying to place across their path. Suner is one of the leaders of the Spanish Nazis through whom Hitler hopes to control Spain if Franco proves unsatisfactory to Berlin.

The open identification of the Vatican with the Franco totalitarian regime has been affirmed a number of times by the Pope, by high church clerics, and by the demagogic Father Coughlin.

It is increasingly anti-Jewish in content and is dividing American Catholics in two groups, the high clerical aristocracy that approves the Vatican-Italian-Austrian-Spanish-Portuguese type of fascism, and the democratic rank and file who sincerely embrace democracy and the best of American democratic traditions.

Moreover, two speakers at the Catholic Action Congress in Cleveland praised the corporative state.

We are not interested in the religious creed of this or any other church; we are interested in the political maneuvers of any institution that gives support to dictatorship whether it is Catholic, Protestant, Mohammedan, Atheist or of any other type and duty requires that we indict it wherever it appears.

The New Leader has occasionally called attention to this clerical fascism and we are glad to note that in Chicago a prominent Catholic layman has publicly indicted Father Coughlin for its anti-Semitism, for his "shameless distortions," and adding that Coughlin does not represent his church.

We wish the latter statement were true but the fact is that Coughlin represents the hierarchy as it has not silenced him. Catholic anti-Semitism

OMISSION

Historians may be depended upon to point out that the course of world affairs was changed by the swiftness with which President Roosevelt and King George had in the Hyde Park pool.

And feminists will kick because Queen Elizabeth wasn't invited to join them.

WELL, SENIORS

YOU AND TWELVE MILLION OTHERS

Well, Seniors,
It's all yours—
It's your world now,
Your great big beautiful world,
From the vaults of the Chase National
To the empty purse in stinking slums of Chicago
From the stomach holder of bonds
Stuffing a napkin into his waistband roll
To the lousy stiff in a mission flop,
The family under the bridge, the boys on the top of the train—
It's all yours
If you can get it.

The guys who have it say,
The world's a mess, but we intend to keep it.
Let them say it.
What do you care what they say?
You heard what your professors told you
Safe from the world, holed up in their sterile classrooms,
You heard the pompous doctor of commencement
Redeeming his words into a microphone.

You heard what they told you—
"The world is for youth; it lies before you,
Yours for the asking, anything you ask."
Well, Seniors, why are you not asking?

What will you do now, Seniors—
You with the world before you,
With the bars down, and the world lying there for your taking?
You with the pins on your vests and pennants tacked on the walls,
You with the letters after your name,
You with the sheepskin—
What will you do with the world?

Try out your public speaking on the closed door
Sign in the window saying: "No Help Wanted!"
Practice your French on the hamburger cook in the lunch cart,
Survey your railroads nobody ever will build,
Let economics tell you how you should spend
The dime you mooched from the high school man with a job,
Scribble your verse on the back of a paper bag,
Try out your voice in the streets,
Draw on the fence with the crayon snatched from the child,
Cook from an empty cupboard you home economics majors.

It's your world now, Seniors
Why don't you step in and take it?
There are factories enough to go around,
Plenty of test tubes, plenty of desks for your feet,
Plenty of phones in the office, jobs for you all—
You and the twelve million others.

You are the lucky ones, Seniors
Walk out and tell them—
Tell them they need you, tell them you are the trained minds,
You can run the machines
You know what's what,
You can fix up the mess.

It's your world now, Seniors
It's all yours
Well, Seniors . . .

—Minnesota Leader.